

te nadloge ali ne. Gledati morajo posebno pazljivo na robove krompirjevega perja, kajti ta mrčes najprej začne okrajke perja žreti. Če pa kdo sam ni v stanu zapaziti to uimo, pa sumiči, da jo ima na svojem polji, naj nemudoma naznani to županstvu in pa okrajnemu glavarstvu.

Ministerstvo se nadja, da bodo še posebno duhovni gospodje, župani, učitelji in vsi natoroznanci to sila važno zadevo v svojo skrb vzeli.

O uravnavi gruntnega davka.

Z Gorenskega 28. aprila.

V svojem predzadnjem listu so nam „Novice“ prinesle važno novico, da namreč se ima postava od 24. maja 1869. leta o zadevi vcenitve zemljišč nekoliko predrugačiti, in sicer zato, da se s tem zmanjšajo stroški vcenitve, vcenitev pa hitrejšje izvrši.

Ker smo imeli priložnost s premembami predložene postave nekoliko se soznani, naj nam bode tedaj dovoljeno, o njej tū nekoliko spregovoriti.

Tudi mi smo za to — in kdo bi ne bil — da se država stroškov varuje karkoli je le mogoče, ker vsa državna plačila zadenejo naposled davkoplačevalce, vsaj oni imajo dolžnost, polniti dotične blagajnice s svojimi doneski. Tudi to nam je všeč, da se vcenitev zemljišč hitro izvrši in s tem zlasti tistim poljedelcem pretežka bremena polajšajo, ki so z gruntnim davkom preobloženi.

Dasiravno nam pa nova postava z manjšimi stroški hitrejšjo izvršbo vcenitve obeta, se vendar-le nikakor ne moremo sprijazniti z njo, kajti v njej se nahajajo naredbe, katere nam prav nič niso po volji, in se vsled tega zeló bojimo, da ne pridemo iz dežja pod kap.

Ne dopada nam to, da se od vcenitve odrinejo poljudstvu izvoljeni vcenilci, in se vcenitev prepusti samovolji poročevalčevi (referentovi). Kdo neki nam je porok, da bo poročevalec vcenitev na enak način nadaljeval, kakor so jo izvoljeni vcenilci dosedaj izvrševali, in kdo ga bode izmed poljedelcev pri tem kontroliral, če župan ali pa tisti zaupni možje, ki jih župan v poročevalčevo spremstvo odloči, nimajo odločilnega glasa. Ali se po tem takem ni bati, da referentova vcenitev utegne dosti drugačna biti, kakor so vcenitve vcenilcev? in ali ne bode že to dosti zmešnjave učinilo?

Mi poljedelci, ki plačujemo davek, mislimo, da imamo prav tako pravico do kontrole pri vcenitvi zemljišč, kakor jo ima vlada. Dosedaj je ta nasprotna kontrola obstala v tem, da sta izvoljena vcenilca vsako parcelo posebej vcenila, referent je imel pa pravico, temu ugovarjati, kar se mu ni zdelo prav. O takih razlikah je potem okrajna cenitvena komisija konečno razsojevala, čegavo je pravo; ona je imela pa tudi oblast, če je za potrebno spoznala, dotične kose po svojih poslancih še enkrat pregledati. Kako se pa hoče okrajna vcenitvena komisija vprihodnje o tem prepričati, ali je poročevalec (referent) zemljišča prav vcenil ali ne, ker ne bo imela pri vcenitvi nobenega zastopnika, ima pa vendar dolžnost, poročevalčevo delo pri zeleni mizi pregledati in ga odobriti, pravice pa nima o kakem pomislilu dotično zemljišče po svojih poslancih pregledati. Kako jej bo tedaj mogoče, z dobro vestjo poročevalčevo delo odobriti?!

Ravno tako se nam napačno zdi razpust deželne cenitvene komisije po dovršeni vcenitvi zemljišč in pa vmestjenje posebne reklamacijske komisije. Udje deželne cenitvene komisije so namreč po deželi o cenilnih zadevah že nekoliko popotovali, s svojo pričujočnostjo se tū in tam vcenitve vdeležili, tudi

na meji dežele naše s komisijami sosednih deželá tū in tam zemljišča pregledovali, in se tedaj prepričati mogli, kakošen svet je tū, kakošen tam, ali so si nasprotnne vrstilne tarife v pravi primeri, pa tudi ogle-danim zemljiščem primerne, in ali se vcenitev posamesnih zemljišč tudi prav izvršuje itd.; oni so tedaj več ali manj v vsem že informirani, in mogoče jim je ob svojem času, kedar pridejo kaki ugovori zoper vcenitev deželni cenitveni komisiji v razsodbo, z dobro vestjo določiti, kaj je prav in kaj ne. In ti o poglavitnih rečeh že dobro podučeni možje naj po dovršeni vcenitvi odstopijo in drugim prostor naredé, izmed katerih morebiti nobeden dosedaj s vcenitvijo zemljišč prav nič opraviti ni imel, pa bi vendar razsojeval vgovore (reklamacije)! — Ali se v viših krogih res misli, da udji okrajnih in deželnih cenitvenih komisij svojo deželo res tako natanko poznajo, da je vsakemu mogoče, o vsaki parceli, če tudi je ni videl, izreči, ali je v pravi dobrotni razred postavljena ali ne, in gledé navrstilno tarifo prav vcenjena ali ne. Brez strahú smemo trditi, da tacega moža ni še mati rodila, in da ga ni pod solncem; kajti imeti bo moral Božjo lažnost vsega-vedečnosti! Mi pa tudi jako dvomimo, da bi se v deželi naši našli možje, kateri bi se brez poznanja dotične stvari postopili razsodbe o tako važni zadevi, ki tako globoko v življenje naše sega.

Ker so okrajne cenitvene komisije pri vcenitvi posamesnih zemljišč po izvoljenih cenilcih zastopane, vlada pa po svojem poročevalcu, in ker so ti dotična zemljišča od kosa do kosa natanko pregledali in vcenili, tedaj oni najboljše zemljišča poznajo, kakošna da so, more tedaj tudi le okrajna cenitvena komisija iz lastnega prepričanja prevdariti in določiti, ali je v njenem okrogu tudi vse prav vcenjeno; zato naj se tudi njej pravica o razsodbi pritožeb zoper vcenitev v prvi stopinji pridrži, o katerih pritožbah naj konečno deželna cenitvena komisija odločuje takrat, kedar stranke z razsodbo okrajne cenitvene komisije niso zadovoljne, kakor to določuje postava od 24. maja 1869. leta.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske novice.

* Ker se je goveja kuga prikazala okoli Beligrada na Srbskem, je vlada prepoved oklicala, da ne goveja živina ne drobnica, pa tudi kože, rogovi in druge stvari, po katerih se kužnina zatrosi, ne smejo čez mejo v Avstrijsko-ogerske dežele.

Podučne stvari.

Loterije — velike zapreke varčnosti ljudstva. *)

Da loterije ljudstvu niso le škodljive v moralnem, temuč tudi v gospodarstvenem oziru, to je resnica že davno povsod spoznana; žalibog! da le vlade tega dejansko spoznavati nočejo s tem, da bi povsod odpravile loterije. Vlade dobro vedó, kam kvartopirca strast kvartanja večkrat pripelje, zato prepovedujejo skrivne banke, zato preganjajo in kaznujejo igre na srečo ali hasardiranje, vendar pa same delajo, kar prepovedujejo ljudém. V vsakem kotu namreč nahajamo te brloge z napisom: „cesarska kralj. loterija“, kamor ljudstvo, in to večidel najbolj ubožno ljudstvo, svoj zadnji groš nese.

*) Po članku: „Die Wirkung des Lotto's auf das Sparen“ v „Neue illust. Zeit.“